

Brusel 17. května 2021
(OR. en)

8618/21

COMPET 336	EMPL 190
IND 120	ENER 166
MI 330	ENV 289
CLIMA 100	ESPACE 50
CONSOM 116	PI 35
DIGIT 57	POLMIL 66
ECOFIN 424	RC 19
EDUC 158	RECH 201

POZNÁMKA

Odesílatel: Předsednictví

Příjemce: Výbor stálých zástupců / Rada

Předmět: *Příprava zasedání Rady pro konkurenceschopnost konajícího se dne 27. května 2021*

Aktualizace nové průmyslové strategie pro Evropu – zásadní význam zajištění přístupu ke kritickým surovinám

politická rozprava

Delegace naleznou v příloze poznámku předsednictví na téma „Aktualizace nové průmyslové strategie pro Evropu – zásadní význam zajištění přístupu ke kritickým surovinám“ vypracovanou s ohledem na politickou rozpravu, která bude vedena na zasedání Rady pro konkurenceschopnost dne 27. května 2021.

Rada pro konkurenceschopnost | Vnitřní trh a průmysl

**Aktualizace nové průmyslové strategie pro Evropu – zásadní význam zajištění
přístupu ke kritickým surovinám**

Diskusní dokument předsednictví

Od března 2020, kdy Komise přijala balíček opatření v oblasti průmyslové politiky, se mnohé změnilo. Evropské hospodářství bylo tvrdě zasaženo pandemií COVID-19, která měla na jednotlivá odvětví a průmyslové ekosystémy diferencované kvantitativní a kvalitativní dopady.

V aktualizované průmyslové strategii, kterou Komise předložila dne 5. května, jsou znovu potvrzeny priority stanovené v březnu 2020, zejména ekologická a digitální transformace. Zároveň tato strategie obsahuje posouzení, jehož účelem je z krize způsobené pandemií vyvodit poučení s cílem podpořit oživení, posílit otevřenou strategickou autonomii EU (která byla podrobně projednána na neformálním zasedání ministrů pro konkurenceschopnost (vnitřní trh a průmysl) v březnu tohoto roku) a urychlit souběžnou transformaci, a to s ohledem na požadavky Evropské rady uvedené v závěrech z jejího zasedání v říjnu 2020: i) předložit strategickou zprávu o jednotném trhu, včetně aktuálního stavu provádění akčního plánu pro prosazování jednotného trhu; ii) posoudit spolehlivost stávajících postupů a nezbytnost opatření k posílení odolnosti jednotného trhu; a iii) určit strategické oblasti, v nichž existuje závislost na vnějších zdrojích, a to zejména v rámci nejcitlivějších průmyslových ekosystémů, například v souvislosti se zdravím, a navrhnout opatření s cílem zmírnit závislost v uvedených oblastech.

Zvýšení odolnosti jednotného trhu

První výroční zpráva o jednotném trhu se mimo jiné zabývá dopadem krize na jednotný trh a na evropské společnosti, včetně průmyslových ekosystémů a malých a středních podniků. Je v ní rovněž posouzen pokrok při řešení hlavních překážek jednotného trhu.

Na základě dané analýzy a získaných zkušeností potvrzuje Komise svůj závazek prozkoumat způsoby, jak posílit odolnost jednotného trhu. Patří mezi ně i nástroj pro mimořádné situace na jednotném trhu, jehož cílem je poskytnout strukturální řešení pro zajištění dostupnosti a volného pohybu osob, zboží a služeb v souvislosti s možnými budoucími krizemi.

V uvedeném dokumentu je rovněž zdůrazněno, že „Pracovní skupina pro prosazování pravidel jednotného trhu“, která byla zřízena na základě průmyslové strategie v březnu 2020, hraje důležitou úlohu jakožto fórum na vysoké úrovni, v jehož rámci Komise a členské státy společně hledají řešení, jak odstranit překážky jednotného trhu.

Nadále bude vyvíjeno úsilí s cílem řešit omezení a překážky identifikované ve zprávě o překážkách jednotného trhu z roku 2020. Komise zejména prozkoumá možnosti stanovení standardů v oblasti podnikatelských služeb a zlepšení praktického provádění, pokud jde o vysílání pracovníků. Pozornost bude rovněž věnována vzájemné provázanosti mezi zbožím a službami napříč všemi ekosystémy a úloze účinného dozoru nad trhem ze strany vnitrostátních orgánů při řešení případů nevyhovujících výrobků.

Ke zlepšení solventnosti malých a středních podniků přispějí rovněž konkrétní iniciativy zaměřené na boj proti opožděným platbám, jako je budoucí Observatoř opožděných plateb, mobilizace investic do malých a středních podniků prostřednictvím okna pro malé a střední podniky v rámci Programu InvestEU a nový veřejno-soukromý fond pro primární veřejnou nabídku akcií (IPO) na podporu malých a středních podniků a podniků se střední tržní kapitalizací s cílem zajistit lepší přístup k kapitálovému financování. Tato opatření podpoří oživení jednotného trhu a posílí konkurenceschopnost a odolnost průmyslu EU.

Řešení problematiky závislosti EU na vnějších zdrojích ve strategických oblastech

V průmyslové strategii z března 2020 bylo zdůrazněno, že je důležité posílit otevřenou strategickou autonomii EU a je nezbytné snížit závislost na třetích zemích, pokud jde o některé konkrétní produkty, druhy infrastruktury a technologie strategického významu. Krize způsobená onemocněním COVID-19 ukázala, že je zapotřebí lépe předvídat, v jakých strategických oblastech existuje a bude existovat závislost na vnějších zdrojích.

V pracovním dokumentu útvarů Komise o závislosti na vnějších zdrojích ve strategických oblastech, který byl zveřejněn spolu s aktualizovanou průmyslovou strategií, provedla Komise analýzu založenou na údajích o obchodu, která poskytuje první poznatky. Z 5200 produktů dovážených do EU je v analýze v rámci citlivých průmyslových ekosystémů identifikováno 137 výrobků (představujících 6 % hodnoty celkové hodnoty zboží dováženého do EU), na nichž je EU ve vysoké míře závislá. Přibližně polovina z nich pochází z Číny. Tyto výrobky souvisejí především s energeticky náročnými průmyslovými odvětvími (jako například suroviny) a ekosystémy v oblasti zdraví (jako například účinné složky léčivých přípravků) nebo se jedná o další výrobky, které jsou důležité pro podporu ekologické a digitální transformace.

Z výše uvedené skupiny výrobků je 34 výrobků považováno za zranitelnější, a to vzhledem k tomu, že mohou mít nízký potenciál z hlediska další diverzifikace a nahrazení výrobky z EU. Tato analýza zahrnuje šest hloubkových přezkumů týkajících se surovin, baterií, účinných složek léčivých přípravků, vodíku, polovodičů a technologií v oblasti cloud a edge computingu. Analýza rovněž poukazuje na problémy a oblasti závislosti, pokud jde o pokročilé technologie.

Co se týče dalšího postupu, je v aktualizované průmyslové strategii zopakováno, že Komise je odhodlána i nadále spolupracovat s členskými státy a průmyslem, mimo jiné prostřednictvím průmyslového fóra, s cílem prohloubit svoji analýzu a řešit problematiku závislosti na vnějších zdrojích v identifikovaných strategických oblastech. Jak je uvedeno v přezkumu obchodní politiky, budou pokračovat práce zaměřené na diverzifikaci mezinárodních dodavatelských řetězců a navázání mezinárodních partnerství s podobně smýšlejícími partnery.

V aktualizované průmyslové strategii bylo navíc znovu potvrzeno, že Komise podporuje průmyslové aliance ve strategických oblastech, v nichž jsou tyto aliance označeny za nejlepší nástroj k urychlení činností, které by se jinak nerozvíjely. Komise zejména oznámila, že připravuje zahájení dvou aliancí, přičemž jedna bude určena pro procesory a polovodičové technologie a druhá pro průmyslová data, edge a cloud. Zvažuje rovněž přípravu Aliance pro nosné rakety a Aliance pro letectví s nulovými emisemi, jež by se plně doplňovala s nyní zvažovanou Aliancí pro obnovitelná a nízkouhlíková paliva.

Podle aktualizované průmyslové strategie předloží Komise rovněž strategii pro normalizaci, která by v souladu s evropskými strategickými zájmy a hodnotami zajistila asertivnější postoj při stanovování evropských a mezinárodních norem. Normalizace je sice technické povahy, jedná se však o činnost, která je velice strategická. Normy zajišťují interoperabilitu mezi různými zařízeními a službami, snižují náklady na přizpůsobení, odstraňují překážky obchodu, pomáhají společnostem v přístupu na trhy a usnadňují zavádění nových technologií a výrobků. Nadto mohou normy sehrát velice důležitou úlohu při posilování konkurenceschopnosti EU a vedoucího postavení v oblasti technologií, a to zejména v nových oblastech, v nichž může EU sama nebo ve spolupráci s podobně smýšlejícími partnery ovlivnit mezinárodní systém.

K diverzifikaci dodavatelské základny a k posílení hodnotových řetězců EU v globálním kontextu mohou dále přispět ohlášené pokyny ke strategickému zadávání veřejných zakázek.

Ve spojení s aktualizovanou průmyslovou strategií navrhla Komise rovněž právní nástroj pro řešení potenciálně deformačních účinků zahraničních subvencí na jednotný trh. Tento nástroj může být jedním z klíčových prvků, neboť se zabývá vnějším rozměrem rovných podmínek, a tím přispěje k prosazování spravedlivého a konkurenceschopného jednotného trhu.

V neposlední řadě je třeba konstatovat, že iniciativy uvedené v aktualizované průmyslové strategii musejí být rovněž zasazeny do širšího kontextu opatření, jež zvažují třetí země. Například USA provádějí přezkum svých dodavatelských řetězců, který je zaměřen na baterie, polovodiče, účinné složky léčivých přípravků a vzácné zeminy a šest průmyslových základen¹. Oblastmi zranitelnosti globálních dodavatelských řetězců se zabývá rovněž skupina G7 v rámci svého nového akčního plánu pro hospodářskou odolnost.

Urychlení souběžné transformace

Pandemie měla nepříznivý dopad na rychlost a rozsah ekologické a digitální transformace. V zájmu posílení ekonomické opodstatněnosti těchto transformací a jejich předvídatelnosti, které jsou předpokladem pro informovaná investiční rozhodnutí, potřebuje průmysl soudržný regulační rámec, přístup ke kapacitám a infrastruktuře (včetně digitální), přístup k financování (se silným důrazem na kapitálové nástroje a na potřebu zlepšit kapitálový ekosystém), přístup k surovinám a dekarbonizované energii a vhodné dovednosti.

V této souvislosti je v aktualizované průmyslové strategii předložena první analýza problémů, s nimiž se příslušných čtrnáct průmyslových ekosystémů potýká, a transformačních iniciativ, které již byly realizovány. Tyto analýzy představují důležitý podklad, který umožňuje ve spolupráci s průmyslem, veřejnými orgány, sociálními partnery a dalšími zainteresovanými stranami vypracovat způsoby transformace průmyslových ekosystémů.

Je rovněž třeba vytvářet a prohlubovat trhy s ekologickými produkty a posilovat investice. Investice z nástroje Next Generation EU, o nichž měla Rada pro konkurenceschopnost příležitost jednat v únoru letošního roku, poskytnou příležitosti ke strukturální změně našich ekonomik. Důležitou úlohu při prosazování souběžné transformace mohou hrát projekty zahrnující více zemí, průmyslové aliance, evropská partnerství a další nástroje.

¹ Obrana, zdravotnictví, IKT, energetika, doprava, zemědělsko-potravinářské odvětví. Viz <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/02/24/executive-order-on-americas-supply-chains/>.

Přístup ke kritickým surovinám

Aktualizovaná průmyslová strategie a v ní uvedené zmapování strategických oblastí, v nichž je EU závislá na vnějších zdrojích, a unijních kapacit dále upozorňuje na to, že EU je závislá na dodávkách surovin ze třetích zemí.

V akčním plánu EU v oblasti kritických surovin² je předloženo deset opatření pro budování odolnosti a otevřené strategické autonomie při současném snižování environmentálních a sociálních dopadů využívání zdrojů. Za zásadní faktor pro zajištění úspěšnosti akčního plánu EU je považováno povědomí členských států o strategických oblastech, v nichž jsou samy závislé na kritických surovinách, mimo jiné prostřednictvím využívání těchto surovin navazujícími odvětvími, a jejich aktivní zapojení. Mezi oblastmi, v nichž je nejnaléhavěji zapotřebí přijmout příslušná opatření, patří vzácné zeminy. Ty jsou nezbytné pro výrobu permanentních magnetů v řadě průmyslových ekosystémů, a to zejména v automobilovém průmyslu, v oblasti obnovitelných zdrojů energie a v oblasti obrany³.

Téměř úplnou závislost na jediném zdroji dodávek vzácných zemin a jejich rafinace a recyklace magnetů (Čína) lze považovat za strategické riziko, jímž se urychleně snaží zabývat nejen EU, ale také USA, Japonsko, Spojené království, Kanada, Austrálie, Indie a další země.

Jsou zapotřebí investice a Evropská aliance pro suroviny vypracovala seznam investičních projektů, které by mohly přispět k řešení důležitých případů závislosti na surovinách. K tomu, aby byly tyto projekty úspěšné, je zapotřebí, aby výrobci v navazujících odvětvích zajistili příslušný trh.

² COM (2020) 474 ze dne 3. září 2020.

³ Permanentní magnety se používají v 95 % elektrických vozidel, zatímco ve větrných turbínách je obsaženo v průměru 600 kg permanentních magnetů na jeden MW výkonu. Obranný průmysl využívá menší podíl permanentních magnetů, tyto magnety jsou však vysoce kvalitní a obtížně nahraditelné.

V současné době se objem vzácných zemin získávaných z domácích zdrojů blíží nule. V akčním plánu EU se členské státy a regiony vyzývají, aby lépe využívaly domácí zdroje tím, že identifikují projekty v oblasti těžby a zpracování kritických surovin a zhodnocování souvisejícího odpadu, které lze realizovat do roku 2025 (např. prostřednictvím relevantních investic v rámci vnitrostátních plánů pro oživení a odolnost). Existuje potenciál pro to, aby příslušné suroviny získávané z domácích zdrojů do roku 2030 zajistily 20 % roční poptávky EU⁴.

Komise navrhla, že v zájmu diverzifikace vnějších zdrojů bude rozvíjet strategická partnerství se zeměmi bohatými na zdroje, a již vede jednání s Kanadou a Ukrajinou. Důležité jsou i další regiony jako například západní Balkán. Srbsko má velké zdroje lithia, boritanů a dalších kritických surovin a potvrdilo svůj zájem rozvíjet strategické partnerství s EU. Komise dále zvažuje, že navázání strategických partnerství navrhne zemím v Africe, jež o to budou mít zájem, přičemž tato partnerství jim pomohou vytvářet přidanou hodnotu v těžebním průmyslu jakožto jeden z faktorů stimulujících hospodářský a sociální rozvoj.

Je třeba znovu poznamenat, že o tom, že by tyto země zajišťovaly jejich dodávky kritických nerostných surovin, uvažují i ostatní globální aktéři. Je proto zcela zásadní, aby se členské státy a evropské společnosti do těchto strategických partnerství aktivně zapojily.

Body k projednání:

- 1. Které tři prvky aktualizované průmyslové strategie by měly mít prioritu, pokud jde o politická opatření, jež by měla být v krátkodobém a střednědobém horizontu přijata? S ohledem na klíčovou úlohu vnitřního trhu, které tři prvky je třeba považovat za obzvláště důležité pro nový nástroj pro mimořádné situace na jednotném trhu?*
- 2. Budou závislosti v oblasti kritických surovin ohroženy investice, které je třeba realizovat v takovém rozsahu a tempu, aby byla účinným způsobem aktivována ekologická a digitální transformace? Jaké investice do hodnotového řetězce v oblasti surovin hodlají členské státy podporovat prostřednictvím soukromých investic, Nástroje pro oživení a odolnost, fondů EU nebo státní podpory?*

⁴ Výpočet Evropské aliance pro suroviny (ERMA): ERMA doposud identifikovala 14 domácích projektů, které by mohly do roku 2030 dodávat 7000 tun magnetů a pokrývat 20 % roční poptávky EU.